

K 329(092)/O 79

120000867779

80

ГОДИНИ

русенска
партийна
организация

~~K 211/9~~

K 329/092)

079

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000867779

ПРЕДГОВОР

80 години изминаха от оня паметен мартенски ден на 1896 год., когато беше сложено началото на Русенската партийна организация.

Създадена във време, когато работническата класа бе излязла вече на политическата сцена и издигнала глас в защита на всички потиснати и онеправдани, социалдемократическата организация в Русе стана притегателен център за най-напредничавите и революционно настроени работници. В нея те виждаха единствената сила, способна да поведе трудовете хора на борба против експлоатацията и неправдата, естествения край на която можеше да бъде освобождението от гнета на капитала.

Запазвайки своята чистота и организационна сплотеност, непрестанно борейки се против реформизма и ревизионизма, Русенската партийна организация вървеше начело на борбата срещу капитализма и фашизма.

В нейните редове израстнаха смели комунисти, чиито героичен живот е безценен пример за вярно служене на народа.

Славният боен път на комунистите от гр. Русе и окръга е усеян със скъпи жертви, споменът за които не ще помръкне никога. Те са живи в съзнанието на народа със своите героични дела, със своето себеотрицание и душевна чистота. Те вдъхновяват тружениците на социализма и ще вдъхновяват идните поколения в мирния им съзидателен труд за благо на народа, за процъфтяване на Родината.

Справочникът „Забележителни места, свързани с борбата на Русенската партийна организация против капитализма“ има за цел да даде сведения за

тия места в Русе и окръга, където са станали важни събития в нейната история. Включени са и местата, където са загинали, изпълнявайки дълга си към народа, смели комунисти, ремсисти, едиофронтовци

Информацията, която се дава в справочника, ще послужи на партийните ръководства, а така също на ръководствата на масовите обществени организации, при провеждането на екскурзии и излети, целещи изучаването на важни моменти от историята на Русенската партийна организация, при подготовката на лекции, доклади, викторини и др.

С настоящият справочник, се създава възможност за по-широко използване на паметните исторически места за комунистическо възпитание на младежта и трудещите се.

I. Забележителни места в гр. Русе, свързани с борбата на Русенската партийна организация против капитализма

- 1. Парка на младежта — бюст паметник на Иван Троенски, един от основателите на Русенската партийна организация, неин секретар през 1897 - 1900 година**

Избран за делегат на партийните конгреси през 1898 и 1899 год., поради липса на средства, Троенски заминава пеш, по апостолски, за градовете Ямбол и Габрово, за да участва в работата на конгресите. Борбата, която той води за делото на работническата класа и дълбоката му вяра в социалистическите идеи, оставят трайни следи в съзнанието на русенския пролетариат. Смазан от мизерията, твърде млад, Иван Троенски умира на 2. II. 1900 година в гр. Русе.

- 2. Парка на възрожденците. Надгробен паметник на Димитър Анастасов — дългогодишен деец на Русенската партийна организация**

Димитър Анастасов е роден през 1873 година в гр. Стара Загора. В родния си град завършва гимназия, а след това право в Женева. Като адвокат се установява на работа в гр. Русе и свързва целия си живот с дейността на партийната организация. Продължително време работи като работнически инспектор по труда. Като общински съветник и народен представител, той всеотдайно защитава интересите на трудещите се. Починал на 14. I. 1945 година в Русе.

- 3. Улица „Христо Данов“ № 5. На това място през април 1903 год. се организира областна партийна сбирка**

В областната партийна сбирка участвуват представители от почти цяла Северна България. В нея вземат участие изтъкнатите партийни дейци Васил

10. Улица „Пристианишна“ № 18. Тук е поставена паметна плоча посветена на загиналите в борбата срещу капитализма: Александър Атанасов, Найден Киров, Филип Раковски, Петър Попов и Минчо Топалов.

Александър Атанасов е роден през 1879 год. в гр. Етрополе. Завършва педагогическо училище в гр. Лом, а след това право в Женева. Установил се на работа в Русе като адвокат, той става един от най-изтъкнатите дейци на Русенската партийна организация. На I конгрес на БКП (т. с.) през 1919 г. е избран за член на Висшия партисен съвет. Като народен представител и общински съветник е смел защитник на интересите на трудещите се.

Найден Киров е роден в с. Градина, Царибродско на 9. I. 1880 г. След завършване на педагогическо училище в Кюстендил става народен учител. Следва право в Женева. През 1909 г. се установява в гр. Русе, където израства като един от най-видните дейци на Русенската партийна организация. Участва като делегат на III конгрес на комунистическия интернационал през 1921 г. в Москва.

Филип Раковски е роден през 1889 г. в с. Манастирци, Врачанско в бедно, но революционно семейство. Нуждата го довежда в Русе, където постъпва на работа. Става един от най-активните помощници на Александър Атанасов и Найден Киров. Изпълнява достойно много и сложни партийни задачи.

Петър Попов е роден през 1893 год. в с. Юпер, Разградски окръг. Член е на левицата на БЗНС и горещ привърженик на единодействието между работниците и селяните.

Минчо Топалов е роден през 1888 г. в гр. Севлиево в бедно селско семейство. Идвайки в Русе през 1907 г., той вече е убеден социалист и се включва дейно в местната партийна организация. Избран е за член на Окръжния комитет на партията и за секретар на местния Синдикален съвет.

След атентата на 16 април 1925 г. в гр. София, в Русе биват арестувани над 100 комунисти и земеделци. Най-видните от тях трябвало да бъдат избити. Една част от задържаните, предимно набелязаните жертви, биват освободени от ареста. Заповядват им два пъти дневно да се разписват в Обществената безопасност. На 24 април при излизането им пред входа, предварително подготвени убийци откриват огън срещу тях. Биват убити: Александър Атанасов, Найдено Киров, Петър Попов, Филип Раковски, Минчо Топалов.

11. Улица „Отец Пансий“ № 12. Тук са убити членовете на партията Петър Караминчев и Иван Дечев (Хлебарчето)

Петър Караминчев е роден през 1887 година в гр. Лясковец. Следва право в Швейцария. Там се запознава с марксизма. В Русе работи като адвокат. На два пъти след Септемврийското въстание и в периода на въоръжената борба против фашизма е секретар на Окръжният комитет на партията. Заради революционната си дейност много пъти е арестуван и подлаган на жестоки зверства и инквизиции. Неговата комунистическа твърдост вбесява озверените полицаи и на 13 юни 1943 год. той е хвърлен от третия етаж на Обществената безопасност.

Иван Дечев (Хлебарчето) е роден през 1914 година в с. Табачка, Русенско в бедно семейство. Член е на БКП. Заловен от полицията, не казва нищо за своите другари. След нечовешки изтезания бива залиан с бензин и запален. Тоя варварски акт на полицията е извършен на 22 август 1942 година.

**12. Улица „Ангел Кънчев“ № 29, блок на ИССМ
Тук е убит Здравко Чампоев**

Здравко Чампоев е роден през 1914 година в гр. Русе. Отрано се включва в революционната борба. За активна дейност в РМС е изключен от гимназията. През 1935 год. след провала е осъден и в продължение на 4 години прекарва зад решетки.

те на Плевенския затвор. През лятото на 1941 година става член на военната комисия при ОК на партията в Русе и ръководител на бойна група. Същата година на 5 октомври той е обграден от полицията и след ожесточена престрелка, за да не попадне жив в ръцете на фашистите, слага край на живота си.

13. Паметник на Дянко Стефанов — секретар на Окръжния комитет на партията. Намира се западно от града, по пътя за Велико Търново

Дянко Стефанов е роден през 1915 год. в с. Помощица, Поповско. Гимназия учи в Разград, а след това в Шумен, където участва в марксистически кръжоци. За активна ремсова дейност е арестуван и хвърлен в затвора. През 1938 год. идва в Русе и по указание на Партията се заема с организационното укрепване на РМС. Впоследствие е привлечен на партийна работа и става секретар на ОК на БКП. През 1942 година е арестуван и интерниран в село Галата, Варненско. След завръщането си преминава в нелегалност. Заминава за София, но полицията е по следите му. През 1943 годиаа е арестуван, доведен в Русе и тук на 7 октомври е разстрелян.

14. Паметна плоча на Окръжния съд, посветена на Леон Таджер, Ангел Главчев, Ахмед Татаров и другите загинали в борбата

Леон Таджер е роден през 1903 год. в София. Преминавайки през тежки изпитания на революционната борба през 1941 г. се озовава в гр. Русе и постъпва като работник на пристанището. Отзовавайки се на призива на паритята за разрушаване комуникациите и разстройване на тила на хитлеристките агресори, на 29. X. 1941 г. той подпалва бензиновите складове на „Петрол“. Заловен и изправен пред военен съд, Таджер е осъден на смърт. Обесен е в Русенския затвор на 15 декември 1941 г.

Ангел Главчев е роден през 1921 год. в с. Генерал Колево, Провадийско. Като ученик в столарско-

то училище е един от най-дейните членове на РМС. Включен е в бойна група, на която по-късно е поставена задача да ликвидира областния полицейски началник Симеонов. В изпълнение на тази задача участва и Ангел Главчев. Арестуван, няколко дни след това той е осъден на смърт и е обесен на 10 ноември 1943 година.

Ахмед Татаров е също смел борец против капитализма и фашизма.

**15. Улица „Гладстон“ № 3. Тук са убити
Ана Вентура, Цветана Чампоева,
Николчо Чампоев и Тотю Николов**

Ана Вентура е родена през 1925 година. От рано се включва в революционното движение, става член на ОК на БКП, работи активно за организиране на Работническия младежки съюз. В престрелка с врага тя загива като героиня на 22. II. 1944 г.

Палачите не пожалват и стария ятак дядо Тотю Николов и неговата дъщеря Цветана — жена на Здравко Чампоев, при които се укрива Ана Вентура. Фашистите злодейски убиват и 3 годишния син на Здравко Чампоев — Николчо.

**16. Паметника на Мара Манева. Лобно място —
зад паметника на Русофилите (на Саръбаир)**

Мара Манева е родена през 1911 год. в с. Ново село, Русенско. През 1930 година е приета в редиците на РМС, а по-късно е избрана за секретар на Ремсовата организация в Русе. През 1935 год. е приета за член на БКП, участва в най-трудните акции, провеждани от партията, проявявайки всеотдайност и инициативност. Затова през 1942 г. е избрана за член на Окръжния комитет на партията. След тежки изтезания е убита на 11 април 1944 г. при разклона на шосето Разград-Кубрат.

17. Улица „Александър Стамболийски“ № 68.

**Паметна плоча посветена на посрещането
на Съветските войски**

На 8 септември 1944 година съветски военни части преминават Дунава и стъпват на русенския бряг при старата електрическа централа. Тази радостна вест бързо обхваща целия град и много скоро брегът се отрупва с народ, приветстващ възторжено нашите двойни освободители.

**18. Братската могила на падналите в
антифашистката борба — началото на алеята,
до пресечката на бул. „Ленин“ и
улица „9-ти септември“**

Там, където през горещия августовски ден на 1868 година е бил обесен Стефан Караджа, се издига братската могила. Тук са положени костите на загиналите в борбата против капитализма и фашизма: Вела Пискова, Александър Атанасов, Найдено Киров, Петър Караминчев, Дянко Стефанов, Здравко Чампоев, Леон Таджер, Тодор Койнов, Мара Манева, Ана Вентура, Изидор Айзнер, Тинка Джани, Ангел Главчев, Ангел Гецов и много други.

**II. Паметници и паметни места в Русенски
окръг, свързани с борбата на Партията
против капитализма**

**19. Село Басарбово, Русенско — Паметник
на Кръстю Геразов. Намира се в местността
„Мешлика“, 2 км източно от селото**

Кръстю Геразов е роден през 1902 г. в с. Доланите, Русенско. Като ученик в Техническото училище участва в марксистически кръжок, разпространява работнически печат. През 1928 год. се установява във Франция, където влиза в редовете на френската комунистическа партия. След 8 годишна емиграция идва в Русе. Става член на ОК на пар-

нията и секретар на местния синдикален съвет. Многократно арестуван. На 7 юли 1936 год., попадайки по следите му, полицията блокира гората „Мешлика“ между селата Басарбово и Красен. В момент, когато работил на циклостила, вражески куршими слагат край на героичния му живот

**20. Село Бабово, Русенско. Паметна плоча
на Марин Павлов и на загиналите в
Отечествената война**

Марин Павлов е роден през 1919 год. в с. Бабово, Русенско в селско семейство. Става член на РМС, а по-късно, в редовете на прогресивната студентска младеж, взема дейно участие в нейните борби. Като студент в Германия участва в съпротивителното движение. Попада в ръцете на Гестапо. На 9 април 1945 година Павлов е изгорен жив в крематориумите на Бухенвалд.

**21. Село Босилковци, Русенско — Паметник
на Стефан Игнатов и Никола Пашанков,
разстреляни бези присъда за комунистическа
дейност**

Стефан Игнатов е роден през 1910 год. в с. Босилковци, Русенско. Изпълнявайки своя комунистически дълг включва се в борбата срещу фашизма заедно с Никола Пашанков и други другари от съседните села. В дома му се укрива група партизани, която поради предателство е открита от полицията. След залавянето на групата Стефан Игнатов е разстрелян заедно с още 9 души на 21 юни 1944 година между селата Паве ли Босилковци.

Никола Пашанков, най-старият комунист в селото, е роден през 1904 година в с. Босилковци. Разпространява антифаситски позиви, а след избухването на Втората световна война той става още по-деен агитатор срещу българската фашистка буржоазия и хитлеристките окупатори. На 21 юни 1944 година е разстрелян заедно с други антифашисти от селото.

**Възпоменателна плоча за основаване
партийната организация в с. Гагала, Русенско**

През май 1912 година под ръководството на Димитър Анастасов се изгражда първата селска партийна организация в Русенски окръг. В нея влизат: Тодор Гърдев, Ст. Иванов, Иван Карчински, Ст. Дочев, Т. Веков, А. Друмев, Д. Симеонов, Стоил Бончев, Д. Гърдев, Й. Гърдев и П. Марниов.

**25. Село Пейчиново, Русенско. Паметник на
антифашистите Ангел Ангелов, Андрей
Йорданов и Станка Василева**

Ангел Ангелов е роден през 1912 г. в с. Пейчиново, Русенско в бедно селско семейство. Той е един от сътрудниците на партийната организация в селото. Уреждал е нелегални квартири за партизани. След арестуването му от полицията се държи твърдо. Открито заявява, че е комунист. На 21 юни 1944 год. е разстрелян на 4 км от с. Павел, заедно с другите арестувани.

Андрей Йорданов е роден през 1914 г. в с. Пейчиново, Русенско. Активно участва в дейността на Ремсовата организация. Събира пари и материали за партизаните. Арестуван и разстрелян, заедно с другите комунисти от с. Пейчиново на 21 юни 1944 г.

Станка Василева е родена през 1898 г. Животът и преминава в голяма оскъдица. Укрива нелегални другари. Арестуван е от полицията и разстреляна близо до с. Павел на 21 юни 1944 година.

**26. Село Полско косово, Русенско. Паметник
на антифашистите Стоян и Христо Терзиеви**

Стоян и Христо Терзиеви са родени в бедно семейство в с. Полско Косово, Русенски окръг.

Стоян Терзиев е роден през 1898 година. Принуден е да търси препитание в чужбина. След като се завръща става основател на партийната група в родното си село. Избран е за член на ОК на БКП. Затворът и преследванията не могли да сломят бор-

ческият му дух. След разкрития от полицията е арестуван и разстрелян на 21 юни 1944 год. близо до с. Павел.

Христо Терзиев е роден през 1921 г., син е на Стоян Терзиев. Завършва гимназия, а като студент в Търговската академия в Свищов, става член на БОНСС. Избран е за секретар на РМС в родното си село. Предаден, той е арестуван и разстрелян на 21 юни 1944 г., заедно с баща си и други другари.

27. Село Хотанца, Русенско. Паметна плоча,
посветена на **Иван Ласонин** — член на **ОК на БКП**

Иван Ласонин е роден през 1895 г. в с. Драгалъще, Разложко. Взема участие в Септемврийското въстание през 1923 г. Установява се да живее в с. Хотанца, Русенско и се свързва с ОК на партията. Създава партийна група в с. Хотанца, а също и бойна група. Поради провал е обкръжен от полицията и за да не падне жив в ръцете ѝ на 20 май 1943 година запазва последния куршум за себе си и слага край на живота си.

28. Село Щръклево. Паметник на
Петър Киряков — член на **РМС**

Петър Киряков е роден в с. Щръклево, Русенско в бедно семейство. Включва се активно в борбата, водена от РМС. Няколко пъти е арестуван. Включва се в бойна група, която запазва германски склад за боеприпаси. При опита си да застреля провокатор, Киряков е заловен, осъден и на 28 януари 1943 година е застрелян.

29. Село Юделник, Русенско. Паметна плоча,
посветена на **Марин Спасов** — **виден антифашист**
и **Тодор Ибров** — **загинал в Отечествена война**

Марин Спасов е роден през 1919 г. в с. Юделник, Русенско в средно селско семейство. Като ученик в Техническото училище влиза в РМС. Разпространява марксистко-ленинска литература, организира марксистки кръжок в училището. Изключен по

политически причини, постъпва на работа, където продължава революционната си дейност. Член е на ОК на РМС. След арестуването е подложен на инквизиции, вследствие на които се разболява и на 15 септември 1940 година почива.

Тодор Ибров е роден през 1917 г. Участва в Отечествената война. Убит е на 9 ноември 1944 г. при гр. Прокупля.

Съставители:

Иван Н. Иванов

Роза Велинова

Елвира Димитрова

